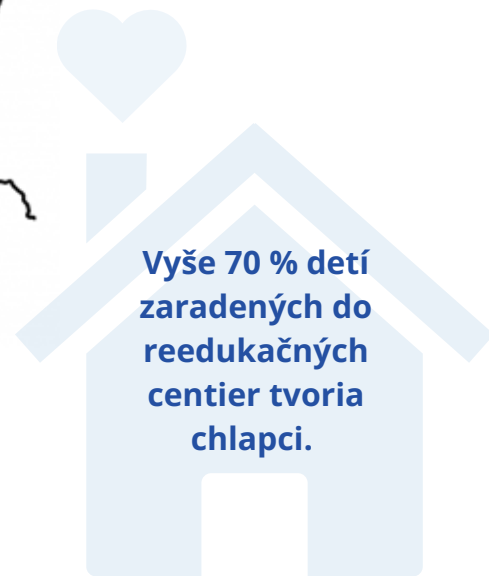
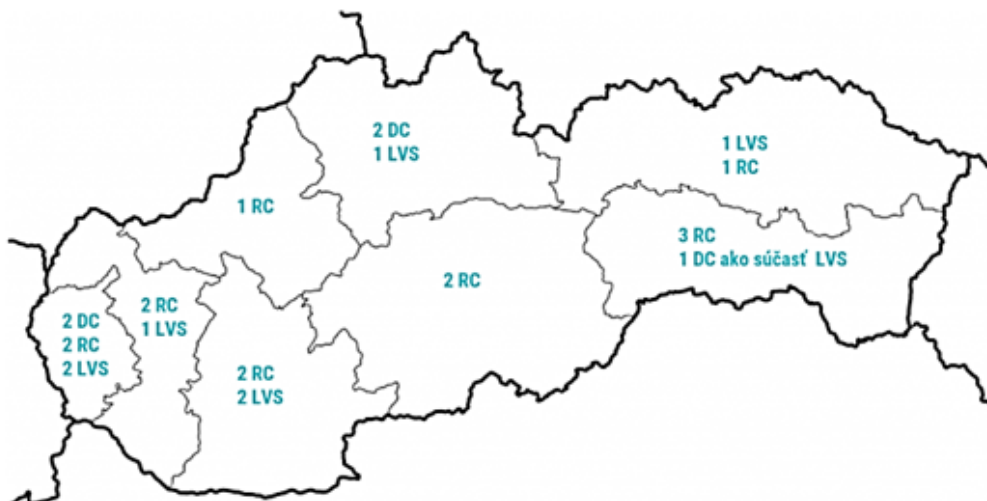

FUNGOVANIE REEDUKAČNÝCH A RESOCIALIZAČNÝCH CENTRIER

Informačná grafika Parlamentného inštitútu
Kancelárie NR SR k Porovnávacej analýze č. 20/2024

Na Slovensku je 13 reedukačných centier (RC). Na základe školského zákona a podľa výchovno-vzdelávacieho programu a individuálneho reedukačného programu poskytujú deťom do veku 18/19 rokov výchovu, vzdelávanie a prípravu na povolanie s cieľom ich opätovného začlenenia do pôvodného sociálneho prostredia. Sú v zriaďovateľskej kompetencii Regionálnych úradov školskej správy. Do RC sa deti prijímajú po absolvovaní diagnostiky. Fungujú najmä centrá s otvoreným režimom.

Mapa 1: Regionálne rozloženie špeciálnych výchovných zariadeniach (ŠVZ), vrátane RC (www.ssi.sk)

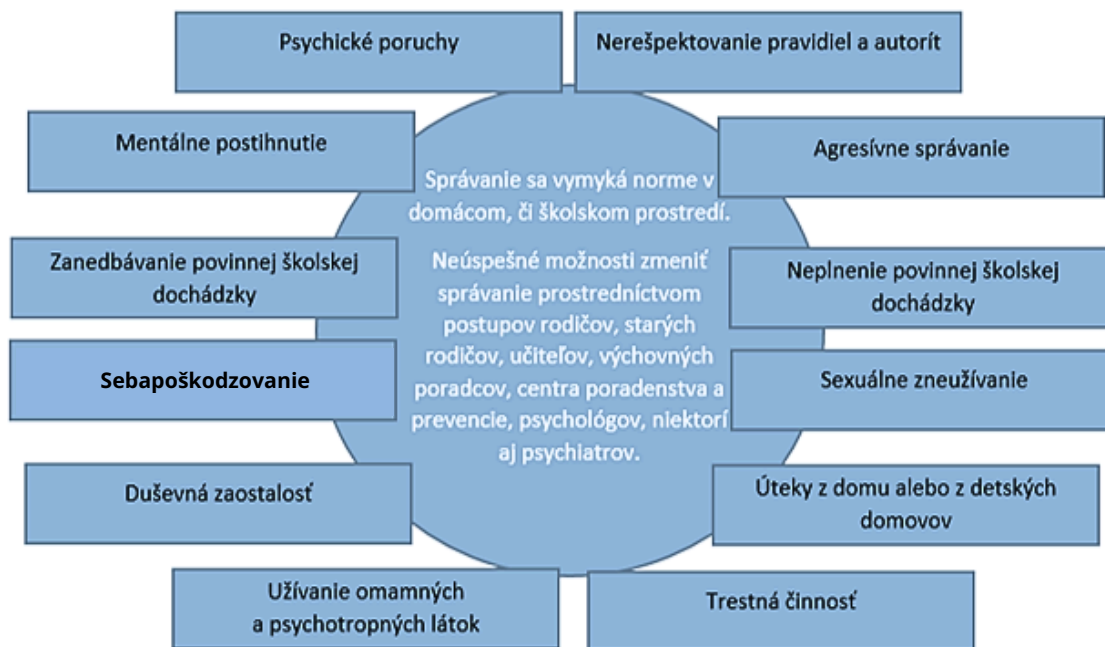
Tabuľka 1: Základné údaje obsadenosti RC (marec 2024)

Kraj	Obec	Kapacita	Počet umiestnených	Naplnenosť kapacít	Priemerný počet zamestnancov
BA	Sološnica	48	39	-9	45,7
BA	Veľké Leváre	48	43	-5	44,9
TT	Hlohovec	40	37	-3	46,5
TT	Trstín	25	25	0	45,7
TN	Bystričany	18	12	-6	23
NR	Vráble	24	18	-6	34,7
NR	Zlaté Moravce	58	40	-18	65,7
BB	Tornaľa	48	39	-9	45,6
BB	Čerenčany	64	47	-17	57,6
PO	Levoča	27	27	0	35,6
KE	Košice-Sever	48	32	-16	48,3
KE	Mlyňky	48	38	-10	46,6
KE	Bačkov	48	39	-9	42,6
SPOLU		544	436	-108	582,5

Väčšina centier sa špecializuje na jedno pohlavie, výnimku tvoria RC Čerenčany, RC Košice Bankov a RC Bačkov, ktoré prijímajú deti oboch pohlaví. Najviac detí sa do centier dostane na základe ústavnej starostlivosti (40 %) a neodkladného opatrenia (38 %). V menšej miere sú zastúpené výchovné opatrenia (16 %), ochranná výchova (4 %) a žiadosť zákonného zástupcu (2 %).

Medzi **najčastejšie dôvody umiestňovania detí do reedukačných centier** (schéma 1, tabuľka 2) patrí zanedbaná alebo nezvládnutá výchova a alkoholizmus rodičov. Uvedené faktory spôsobujú vážne poruchy správania detí, najmä ak predtým nedostali správnu odbornú starostlivosť a neuplatnili sa účinné preventívne ani ambulantné intervencie.

Schéma 1: Dôvody umiestňovania detí do RC

Tabuľka 2: Počet umiestnených detí v RC podľa pohlavia a dôvodov umiestnenia

Kraj	Obec	Chlapci	Dievčatá	Ústavná starostlivosť	Žiadosť zákonného zástupcu	Ochranná výchova	Výchovné opatrenia	Neodkladné opatrenia
BA	Sološnica	39	0	7	0	3	2	27
BA	Veľké Leváre	43	0	24	0	7	4	8
TT	Hlohovec	37	0	17	0	0	3	17
TT	Trstín	0	25	12	0	0	7	6
TN	Bystričany	12	0	9	0	0	1	2
NR	Vráble	18	0	0	0	0	2	16
NR	Zlaté Moravce	0	40	15	3	1	12	9
BB	Tornaľa	39	0	26	0	2	4	7
BB	Čerenčany	29	18	8	4	0	15	20
PO	Levoča	0	27	14	2	0	2	9
KE	Košice-Sever	27	5	13	0	0	3	16
KE	Mlynky	38	0	16	0	3	8	11
KE	Bačkov	24	15	15	0	1	5	18
SPOLU		306	130	176	9	17	68	166

V zariadeniach pribúdajú deti s ťažkými psychiatrickými diagnózami.

Takýmto deťom pedagogickí a odborní zamestnanci ŠVZ nedokážu zabezpečiť kvalifikovanú pomoc. Pre ne je potrebné zabezpečiť zdravotnícku starostlivosť v špecializovanom zdravotníckom zariadení.

Na základe zistení (Zhodnotenie Generálnej prokuratúry Slovenskej Republiky o stave zákonnosti v reedukačných centrách, 2023) Generálna prokuratúra SR **považuje za nevyhnutnú transformáciu reedukačných centier na zariadenia**, ktoré nebudú pre umiestnené deti len „školským internátom“, ale v ktorých im bude skutočne zabezpečená adekvátne odborná starostlivosť primeraná individuálnym potrebám dieťaťa.

Na Slovensku **nie je zriadené detenčné zariadenie pre mladistvých**, ani samostatné oddelenie v detenčnom zariadení pre dospelých, kde by mohli byť tieto deti umiestnené, preto ich na základe súdneho rozhodnutia umiestňujú do reedukačných centier.

V niektorých štátoch (*Francúzsko, Nemecko, Chorvátsko, Česká republika a Spojené kráľovstvo*) nastáva výrazný posun v prospech alternatívneho prístupu k riešeniu delikvencie mladistvých, najmä prostredníctvom odklonu od trestného konania. Pre trestné právo vo veciach mladistvých **existuje spoločná stratégia zavádzania restoratívnej justície** (mediácia, sankcie vyžadujúce ospravedlnenie sa obeti, nápravu spôsobenej škody a podobne).

V **Českej republike** je zavedená od roku 2003 zvýšená miera používania odklonu od trestného konania, prevláda vzdelávací a restoratívny prístup. Mladistvým páchatelom sa udeľujú rôzne nariadenia, ktoré berú do úvahy ich osobnosť, podporujú ich správny vývoj a slúžia na prevenciu opätovného páchania trestných činov.

Vo **Francúzsku** prevláda vzdelávací prístup a rozvinul sa systém súdnej ochrany. V právnom systéme je rozdelenie podľa veku zavedené až vo fáze ukladania trestu či opatrenia. U maloletých páchatelov do 13 rokov nemôže súd uložiť trest, môže uložiť iba výchovné opatrenie.

Nemecký systém vychádza z presvedčenia, že delikvencia a kriminalita mladistvých je dočasnej povahy a postupne sa v dospelom veku vytratí vďaka integrácii do rodinného a pracovného života. V rámci reformy trestného práva vo veciach mladistvých sa zvýšila miera používania odklonu konania a boli pridané nové druhy alternatívnych opatrení: mediácia, tréning sociálnych zručností, všeobecne prospešné práce, dohľad sociálneho pracovníka.

Pre **Spojené kráľovstvo** je typický model, ktorý sa vyznačuje zameraním na prevenciu recidívy. Hlavným znakom tohto prístupu je včasná intervencia a nulová tolerancia aj k málo závažným priestupkom a trestným činom spáchaným prvýkrát.

V štátoch *Česká republika, Francúzsko, Spojené kráľovstvo, Poľsko, Nemecko a Chorvátsko* sa trest obmedzenia osobnej slobody **používa ako posledná možnosť**, pričom sa dbá na to, **aby trval čo najkratšie**.

Dolná veková hranica trestnej zodpovednosti mladistvých sa v porovnávaných štátoch pohybuje medzi **10 a 15 rokmi**. Najvyššia veková hranica je v Českej republike (15 rokov), najnižšia v Spojenom kráľovstve (10 rokov).

Štát	Veková hranica trestnej zodpovednosti mladistvých
Slovensko	14 – 18
Česká republika	15 – 18
Chorvátsko	14 – 21
Francúzsko	13 – 18
Maďarsko	12/14 – 18/20
Nemecko	14 – 20
Poľsko	13 – 21/24 rokov (od 10 rokov tzv. demoralizácia)
Spojené kráľovstvo	10/17 – 21

V Spojenom kráľovstve je trest odňatia slobody, ktorý môže byť udelený súdom pre mladistvých, obmedzený na 2 roky, pričom napríklad v Nemecku je to až 10 rokov.

V Českej republike, vo Francúzsku, Nemecku, Chorvátsku existujú špeciálne súdy alebo výbory pre mladistvých a odovzdanie mladistvého páchatela súdu pre dospelých tu spravidla nie je povolené.

KANCELÁRIA NÁRODNEJ RADY SLOVENSKEJ REPUBLIKY
ODBOR PARLAMENTNÝ INŠTITÚT
september 2024

Autorka: Ing. Martina Hogenová

Schválila: PhDr. Natália Petranská Rolková, PhD., riaditeľka odboru Parlamentný inštitút

Zdroje: Správa o všetkých opatreniach zodpovedných orgánov na odstránenie zistených nedostatkov v správe Generálnej prokuratúry SR z 15.1.2024; Štátna školská inšpekcia; Porovnávací analýza PI č. 20/2024 Reedukačné a resocializačné centrá vo vybraných štátoch (a v nej uvedené ďalšie zdroje), dostupné online: <https://www.nrsr.sk/web/?sid=nrsr/kancelaria/pi/oa/materialy/pm/2024>

Materiál slúži najmä pre poslancov NR SR a zamestnancov Kancelárie NR SR a nemôže v plnej miere nahrádzať právne alebo iné odborné poradenstvo v danej oblasti. Údaje, použité v materiáli, sú aktuálne k dátumu jeho zverejnenia. Zverejňovanie materiálu je možné iba so súhlasom odboru Parlamentný inštitút a autorov. Materiál neprešiel jazykovou úpravou.